

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

15 март 2017 година^{1*}

„Преюдициално запитване — Право на Съюза — Права, предоставени на частноправните субекти — Нарушаване от юрисдикция — Преюдициални въпроси — Сезиране на Съда — Национална юрисдикция, която се произнася като последна инстанция“

По дело C-3/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от hof van beroep te Brussel (Апелативен съд Брюксел, Белгия) с акт от 23 декември 2015 г., постъпил в Съда на 4 януари 2016 г., в рамките на производство по дело

Lucio Cesare Aquino

срещу

Belgische Staat,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta (докладчик), председател на състава, J.-C. Bonichot, Ал. Арабаджиев, C. G. Fernlund и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: Н. Saugmandsgaard Øe,

секретар: М. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 23 ноември 2016 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Lucio Cesare Aquino, от М. Verwilghen и Н. Vandenberghe, advocaten,
- за белгийското правителство, от С. Pochet и М. Jacobs, в качеството на представители, подпомагани от Е. Matteredne, D. Lindemans и F. Judo, advocaten,
- за Европейската комисия, от J.-P. Kerpenne и Н. Kranenborg, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

¹ — Език на производството: нидерландски.

Решение

- 1 Преюдициалното запитване е относно тълкуването на член 267, трета алинея ДФЕС, член 47, втора алинея и член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Lucio Cesare Aquino и belgische Staat (белгийската държава) във връзка с искане въз основа на извъндоговорна отговорност.

Правна уредба

- 3 Член 18 от Koninklijk besluit tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State (Кралски указ за определяне на процедурата в касационното производство пред Държавния съвет) от 30 ноември 2006 г. (*Belgisch Staatsblad*, 1 декември 2006 г., стр. 66844) има следното съдържание:

„1. Когато докладчикът прецени, че жалбата е недопустима или следва да се отхвърли, главният секретар уведомява жалбоподателя за доклада и той разполага с тридесет дни, за да поиска продължаване на производството, за да бъде изслушан.

Ако жалбоподателят не поиска да бъде изслушан, главният секретар предава преписката на отделението, за да се произнесе то по оттеглянето на жалбата [...]. Докладът на докладчика се съобщава едновременно с решението на страните, които още не са го получили.

Ако жалбоподателят поиска да бъде изслушан, докладчикът определя датата, на която страните ще трябва да се явят, с определение.

Главният секретар посочва настоящия параграф, когато уведомява жалбоподателя за доклада, в който се приема, че жалбата е недопустима или следва да се отхвърли.

2. Когато докладчикът не счита, че жалбата е недопустима или следва да се отхвърли, с определение председателят на отделението или натоварен от него член на отделението определя направо датата на заседанието, в което жалбата ще бъде разгледана“.

- 4 Член 21, седма алинея от gecoördineerde wetten op de Raad van State (Съгласувани закони за Държавния съвет) от 12 януари 1973 г. (*Belgisch Staatsblad*, 21 март 1973 г., стр. 3461), в редакцията им, приложима по делото в главното производство, който се прилага както по отношение на жалбите за отмяна, така и на касационните жалби срещу решенията на административните юрисдикции, гласи:

„Ако жалбоподателят не подаде никаква молба за продължаване на производството в срок от тридесет дни, считано от съобщаването на доклада на докладчика, или при известието, според което се прилага член 30, параграф 1, трета алинея и в което се предлага да се отхвърли заключението за недопустимост на жалбата, по отношение на него има презумпция, че се отказва от производството“.

- 5 Член 39/60, втора алинея от Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (Закон за влизането, пребиваването и установяването на чужденци на територията на страната и извеждането им от нея) от

15 декември 1980 г. (*Belgisch Staatsblad*, от 31 декември 1980 г., стр. 14584), в редакцията, приложима по делото в главното производство (наричан по-нататък „Законът от 15 декември 1980 г.“), предвижда:

„Страните и техните адвокати могат да изложат забележките си устно в съдебното заседание. Не може да се сочат други основания освен изложените в жалбата или в записката“.

6 Член 39/67 от Закона от 15 декември 1980 г. гласи:

„Решенията на [Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците)] не подлежат нито на преглед от същата инстанция, нито на отмяна по искане на трето лице, нито на ревизия. Срещу тях може да се подава само касационната жалба, предвидена в член 14, § 2 от съгласуваните закони за Държавния съвет“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

7 Жалбоподателят в главното производство, който е италиански гражданин, живее в Белгия от 1970 г.

8 С решение на *hof van beroep te Antwerpen* (Апелативен съд Антверпен, Белгия) от 23 ноември 2006 г. жалбоподателят в главното производство е осъден ефективно на лишаване от свобода за срок от седем години.

9 На 9 ноември 2011 г. жалбоподателят в главното производство подава заявление за регистрация в община Масмехелен (Белгия). На 23 февруари 2012 г. *Dienst Vreemdelingenzaken* (Служба за чужденците, Белгия) го уведомява за решение за отказ за пребиваване със заповед за напускане на територията на страната по причини, свързани с обществения ред и националната сигурност, с дата 22 февруари 2012 г. (наричано по-нататък „решението от 22 февруари 2012 г.“).

10 На 6 март 2012 г. жалбоподателят в главното производство подава жалба срещу това решение до *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия). На 15 май 2012 г., като се позовава на практиката на Съда в съответната област, заинтересованото лице иска от тази юрисдикция да постави преюдициален въпрос за тълкуването на член 16, параграф 4 и член 28, параграф 3, буква в) от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

11 С решение от 24 август 2012 г. *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) отхвърля като недопустима подадената до него жалба с мотива, че в първоначалната жалба не е посочено никакво основание. По-специално тази юрисдикция отказва да уважи искането на жалбоподателя в главното производство за отправяне на преюдициален въпрос до Съда, тъй като това искане е внесено точно преди заседанието и заинтересованото лице не сочи никаква причина, въз основа на която да може да се приеме, че това искане не е могло да бъде представено по-рано.

12 На 24 септември 2012 г. жалбоподателят в главното производство подава жалба срещу това решение до *Raad van State* (Държавен съвет, Белгия). След като докладчикът преценява, че жалбата е недопустима поради липсата на допустими основания, в предвидения срок заинтересованото лице не е поискало продължаване на производството, за да бъде изслушано.

Поради това на 4 април 2013 г. на основание член 21, седма алинея от Съгласуваните закони за Държавния съвет Raad van State (Държавен съвет) установява наличието на презумпция за отказ от производството пред тази инстанция от страна на жалбоподателя в главното производство.

- 13 Междувременно на 27 юни 2010 г. жалбоподателят в главното производство сезира strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел, Белгия), за да му бъде разрешено електронно наблюдение. С решение от 2 март 2012 г. посочената юрисдикция отхвърля молбата. С друго решение от 23 май 2012 г. същата юрисдикция отхвърля също друга молба на жалбоподателя в главното производство за условно предсрочно освобождаване.
- 14 Тогава жалбоподателят в главното производство сезира Hof van Cassatie (Касационен съд, Белгия) с жалба срещу последното решение. Той сочи по-конкретно, че то е прието в нарушение на членове 16 и 28 от Директива 2004/38 и иска на Съда да бъде поставен въпрос във връзка с това. С решение от 19 юни 2012 г. първата от тези юрисдикции отхвърля жалбата, като подчертава, че не е длъжна да образува преюдициално производство пред Съда, тъй като изложените от жалбоподателя в главното производство основания не са допустими по причина, присъща на производството пред Hof van Cassatie (Касационен съд).
- 15 С решение от 21 ноември 2012 г. Strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел) разрешава на жалбоподателя в главното производство електронно наблюдение, а с решение от 14 август 2013 г. уважава искането му за условно предсрочно освобождаване.
- 16 Преди това, на 6 септември 2012 г., жалбоподателят в главното производство е подал нова молба за регистрация в община Масмехелен. На 22 април 2013 г. тя му издава разрешение за пребиваване, валидно до 3 април 2018 г.
- 17 На 31 август 2012 г. жалбоподателят в главното производство сезира Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Първоинстанционен съд с официален език нидерландски, Брюксел), като иска от него:
  - да задължи белгийската държава да отмени решението от 22 февруари 2012 г., тъй като то противоречи на разпоредбите на Директива 2004/38,
  - да приеме, че strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел), в решението си от 23 май 2012 г., и Hof van Cassatie (Касационен съд), в решението си от 19 юни 2012 г., неправилно квалифицират като „несигурно“ правото му на пребиваване и също неправилно му отказват условно предсрочно освобождаване,
  - да осъди белгийската държава да му заплати обезщетение от 25 000 eur поради нарушаването на правото на Съюза от strafuitvoeringsrechtbank voor de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел), от Hof van Cassatie (Касационен съд), а също и от Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), тъй като тези юрисдикции, произнесли се като последна инстанция, са нарушили правото на Съюза и задължението, което имат, да сезират Съда с преюдициален въпрос.

- 18 С решение от 27 май 2013 г. *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Първоинстанционен съд с официален език нидерландски, Брюксел) отхвърля този иск като частично недопустим и частично неоснователен. Тогава жалбоподателят в главното производство подава срещу това решение въззивна жалба до запитващата юрисдикция.
- 19 Що се касае до решението от 22 февруари 2012 г., *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) установява, че то се основава единствено на наличието на по-ранни присъди на жалбоподателя в главното производство, в нарушение на член 27, параграф 2 от Директива 2004/38. Затова тази юрисдикция осъжда белгийската държава да му заплати сумата от 5 000 eur, за да поправи произтичащите от това решение неимуществени вреди.
- 20 Що се отнася до вредата в резултат на нарушението на правото на Съюза, което се твърди, че е допуснато от *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), запитващата юрисдикция отбелязва, че жалбоподателят в главното производство е приканил тази юрисдикция да постави преюдициален въпрос на Съда в молба, депозирана след изтичане на срока, и тя е била отхвърлена като просрочена с решение от 24 август 2012 г. Запитващата юрисдикция припомня също, че касационната жалба, подадена срещу това решение до *Raad van State* (Държавен съвет) е отхвърлена поради оттеглянето ѝ.
- 21 *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) посочва, че при това положение се поставя въпросът дали за всяка от трите посочени от жалбоподателя в главното производство юрисдикции са налице необходимите условия за ангажиране на извъндоговорната отговорност на белгийската държава.
- 22 Що се отнася до *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel* (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел), запитващата юрисдикция установява, че от нито едно от доказателствата в преписката не се установява жалбоподателят в главното производство да е поискал от посочения съд да постави на Съда преюдициален въпрос. Всички приети от него последващи решения, които са влезли в сила, не са били предмет на никакво производство за заличаване, така че заинтересованото лице не би могло да понесе от тях каквато и да е вреда. Следователно не би могло да съществува основание за ангажиране на отговорността на белгийската държава поради упражняването на правораздавателната функция на посочения съд.
- 23 Колкото до *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), запитващата юрисдикция отбелязва, че с решението от 24 август 2012 г. е отхвърлено искането за сезиране на Съда с преюдициално запитване, тъй като това искане е представено в приложен по делото документ, получен точно преди заседанието, и не е посочена никаква причина, за да се приеме, че това искане не е могло да бъде направено по-рано.
- 24 Запитващата юрисдикция все пак отбелязва, че жалбата срещу това решение, подадена до *Raad van State* (Държавен съвет), не е била разгледана нито по същество, нито дори относно допустимостта, и тъй като в законния срок след съобщаването на решението на докладчика, не е било поискано продължаването на производството, по отношение на жалбоподателя в главното производство е установено наличието на законна презумпция за отказ от производството. Тогава се поставя въпросът дали при такива обстоятелства трябва да се счита, че това решение е постановено от юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, поради факта, че в производството по жалбата не е направена преценка по същество. Искането на жалбоподателя в главното производство *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) да сезира Съда с преюдициално запитване всъщност би било отхвърлено, тъй като е било направено в представен по делото документ, който с оглед на датата, на която е бил депозиран, не е могло да се вземе предвид.

- 25 Запитващата юрисдикция отбелязва, че отговорността на белгийската държава за нарушаване на правото на Съюза може да бъде ангажирана поради евентуална грешка, допусната при упражняване на правораздавателната функция, ако става въпрос за явно нарушение. Отказ да се образува преюдициално производство би могъл да доведе до такова нарушаване на правото на Съюза.
- 26 Според запитващата юрисдикция би трябвало да се установи дали при конкретните обстоятелства по делото в главното производство отказът на Hof van Cassatie (Касационен съд) да уважи молбата за отправяне на преюдициален въпрос до Съда, представлява нарушение на член 267 ДФЕС в светлината на член 47, втора алинея във връзка с член 52, параграф 3 от Хартата.
- 27 Запитващата юрисдикция освен това се пита дали в производството, проведено пред Raad van Vreemdelingenbetwistingen (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), е нарушен член 47, втора алинея във връзка с член 52, параграф 3 от Хартата, доколкото тази инстанция приема, че процесуална норма е пречка да се уважи искането за поставяне на преюдициален въпрос на Съда. Всъщност това искане е отхвърлено, тъй като е направено в представен по делото документ, който поради датата, на която е депозиран, не може да се вземе предвид.
- 28 Накрая остава въпросът дали това отхвърляне е станало в нарушение на член 267 ДФЕС.
- 29 При тези обстоятелства Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд Брюксел) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Следва ли с оглед на прилагането на съдебната практика, развита от Съда по делата Köbler (решение от 30 септември 2003 г., C-224/01, EU:C:2003:513) и Traghetti del Mediterraneo (решение от 13 юни 2006 г., C-173/03, EU:C:2006:391), относно отговорността на държавата за опорочени от грешки действия на юрисдикции, свързани с нарушение на правото на Съюза, за действаща като последна инстанция юрисдикция да се счита юрисдикция, чието решение не е било проверено в рамките на касационно обжалване, тъй като в приложение на разпоредба на националното процесуално право е налице необорима презумпция, че касаторът, който е подал писмено становище в рамките на производството по касационно обжалване, е оттеглил касационната жалба?
  - 2) Съвместимо ли е с член 267, трета алинея ДФЕС, включително и в светлината на член 47, втора алинея и член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз, отхвърлянето от страна на национална юрисдикция, която по силата на тази разпоредба от Договора е задължена да отправи преюдициално запитване до Съда, на искане за отправяне на преюдициално запитване единствено поради това че искането е било формулирано в писмено становище, което съгласно приложимото процесуално право не следва да бъде взето предвид поради несвоевременното му подаване?
  - 3) Следва ли в хипотезата, при която най-висшестоящата юрисдикция за разглеждане на спорове по общия ред не разгледа искане за отправяне на преюдициално запитване, да се приеме, че е налице нарушение на член 267, трета алинея ДФЕС, включително и в светлината на член 47, втора алинея и член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз, когато тази юрисдикция отхвърля искането единствено с мотива, че въпросът няма да бъде отправен, „[т]ъй като доводите са недопустими на основание, присъщо на производството пред Hof?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 30 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, чиито решения подлежат на съдебно обжалване по националното право, може въпреки това да се счита за юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, в случаите, когато подадената срещу решение на тази юрисдикция касационна жалба не е разгледана поради оттеглянето ѝ от жалбоподателя.
- 31 В самото начало следва да се припомни, че в съответствие с член 267, трета алинея ДФЕС националните юрисдикции, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, са длъжни да сезират Съда (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 1982 г., *Cilfit* и др., 283/81, EU:C:1982:335, т. 6).
- 32 Наистина задължението за сезиране на Съда с преюдициален въпрос, предвидено в член 267, трета алинея ДФЕС, се вписва в рамките на сътрудничеството между националните юрисдикции, в качеството им на съдилища, на които е възложено прилагането на правото на Съюза, и Съда, установено с цел да се гарантира правилното прилагане и еднаквото тълкуване на правото на Съюза във всички държави членки (вж. в този смисъл решение от 9 септември 2015 г., *X и van Dijk*, C-72/14 и C-197/14, EU:C:2015:564, т. 54).
- 33 Впрочем целта на това задължение за сезиране на Съда, предвидено в член 267, трета алинея ДФЕС, е да се предотврати установяването в която и да е държава членка на национална съдебна практика, която не е в съответствие с разпоредбите на правото на ЕС (вж. в този смисъл решение от 15 септември 2005 г., *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, т. 29).
- 34 Както Съдът многократно е подчертавал, юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, по дефиниция представлява последната инстанция, пред която частноправните субекти могат да отстояват правата, които правото на Съюза им признава. Юрисдикциите, които се произнасят като последна инстанция, имат задачата да осигурят на национално равнище еднаквото тълкуване на правните норми (вж. в този смисъл решения от 30 септември 2003 г., *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, т. 34 и от 13 юни 2006 г., *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, т. 31).
- 35 В това отношение от представената на Съда преписка се установява, че в съответствие с член 39/67 от Закона от 15 декември 1980 г. решенията на *Raad van Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) подлежат на касационното обжалване, предвидено в член 14, параграф 2 от Съгласуваните закони за Държавния съвет.
- 36 От това следва, че *Raad van Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) не би могъл да се счита за юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, тъй като неговите решения могат да бъдат контролирани от една по-висша инстанция, пред която частноправните субекти могат да отстояват правата, които им признава правото на Съюза. Следователно решенията, които той взима, не са дело на национална юрисдикция, които не подлежат на обжалване съгласно националното право по смисъла на член 267, трета алинея ДФЕС.
- 37 Обстоятелството, че по силата на член 18 от Кралски указ от 30 ноември 2006 г. за определяне на процедурата в касационното производство пред Държавния съвет се приема, без това да може да се обори, че лице, което е подало касационна жалба до Държавния съвет срещу решение на *Raad van Vreemdelingenbetwistingen* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) и не е поискало продължаването на производството в срок от тридесет дни,

считано от деня, в който му е съобщен докладът на докладчика със заключение за недопустимост или отхвърляне на жалбата, е оттеглило жалбата си, изобщо не се отразява на факта, че решенията на Raad van Vreemdelingenbetwistingen (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) могат да се оспорват пред по-висша инстанция и следователно са дело на юрисдикция, която не се произнася като последна инстанция.

- 38 С оглед на изложените по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, чиито решения подлежат на обжалване съгласно националното право, не може да се счита за юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, в случаите, когато касационната жалба, подадена срещу решение на тази юрисдикция, не е била разгледана поради оттеглянето ѝ от жалбоподателя.

По втория въпрос

- 39 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 267, трета алинея ДФЕС, в светлината на член 47, втора алинея във връзка с член 52, параграф 3 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска юрисдикция да отхвърли искане за поставяне на преюдициален въпрос на Съда с единствения мотив, че това искане е направено в писмено становище, което по силата на приложимото процесуално право трябва да се отхвърли поради късното му представяне.
- 40 Доколкото, както следва от отговора на първия въпрос, Raad van Vreemdelingenbetwistingen (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) не може да се счита за юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, и вторият въпрос се основава на предпоставка в обратен смисъл, не следва да се отговаря на втория въпрос.

По третия въпрос

- 41 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, може да не постави преюдициален въпрос на Съда, когато касационната жалба трябва да се отхвърли поради съображения за недопустимост, присъщи на производството пред тази юрисдикция.
- 42 В това отношение следва да се припомни най-напред, че доколкото не съществува никаква възможност за съдебно обжалване на решението на дадена национална юрисдикция, последната по принцип е длъжна да сезира Съда по смисъла на член 267, трета алинея ДФЕС, щом пред нея бъде повдигнат въпрос относно тълкуването на Договора за функционирането на Европейския съюз (решение от 18 юли 2013 г., Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, т. 25).
- 43 От връзката между втора и трета алинея от член 267 ДФЕС следва, че посочените в трета алинея юрисдикции имат същото право на преценка, както всяка друга национална юрисдикция, да определят дали е необходимо решение по въпрос на правото на Съюза, за да могат да се произнесат с решение. Ето защо тези юрисдикции не са длъжни да отправят въпрос относно тълкуването на правото на Съюза, повдигнат пред тях, ако въпросът е ирелевантен, т.е. ако отговорът му, независимо от това какъв е той, не би могъл по никакъв начин да повлияе на решаването на спора (решение от 18 юли 2013 г., Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, т. 26).

- 44 Поради това, когато в съответствие с процесуалните норми на съответната държава членка, трябва да се приеме, че основанията, повдигнати пред юрисдикция, посочена в член 267, трета алинея ДФЕС, са недопустими, не може да се счита, че преюдициално запитване е необходимо и релевантно, за да може тази юрисдикция да постанови решението си.
- 45 Наистина според постоянната практика на Съда основанието на преюдициалното запитване не е във формулирането на консултативни становища по общи или хипотетични въпроси, а в необходимостта му за действителното решаване на даден правен спор (решение от 2 април 2009 г., *Elshani*, C-459/07, EU:C:2009:224, т. 42).
- 46 В настоящия случай, както се установява от акта за запитване, *Hof van Cassatie* (Касационен съд) приема, че поради недопустимостта на жалбата, подадена срещу решението на *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel* (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел) от 23 май 2012 г., формулирането на преюдициален въпрос, отправен до Съда, е ирелевантно, тъй като отговорът на този въпрос не би могъл да се отрази на решаването на спора.
- 47 Независимо от това националните процесуални норми не трябва нито да накърняват компетентността, която национална юрисдикция има въз основа на член 267 ДФЕС, нито да й дават възможност да не изпълнява задълженията, които има по силата на същата разпоредба.
- 48 Във връзка с това следва да се припомни, че според постоянната практика на Съда, ако в правото на Съюза няма правила в тази област, по силата на принципа на процесуалната автономия във вътрешния правов ред на всяка държава членка трябва да се установят процесуални правила за реда и условията за съдебна защита, които да гарантират зачитането на правата на субектите на правото, при условие обаче, че тези правила не са по-неблагоприятни от правилата, които уреждат подобни положения по националното право (принцип на равностойност), и не правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правото на Съюза (принцип на ефективност) (решение от 17 март 2016 г., *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:175, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 49 От това следва, че трябва да бъдат налице две кумулативни условия, а именно зачитането на принципите на равностойност и на ефективност, за да може държава членка да се позове на принципа на процесуалната автономия в положения, които са регламентирани от правото на Съюза (решение от 17 март 2016 г., *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:175, т. 25).
- 50 От една страна, що се отнася до принципа на равностойност, следва да се припомни, че той изисква всички правила относно исковете или жалбите да се прилагат еднакво за исковете или жалбите, основани на нарушение на правото на Съюза, и за сходните искове или жалби, основани на нарушение на националното право (вж. в този смисъл решения от 16 януари 2014 г., *Pohl*, C-429/12, EU:C:2014:12, т. 26 и от 20 октомври 2016 г., *Danqua*, C-429/15, EU:C:2016:789, т. 30).
- 51 В случая следва да се отбележи, че Съдът не разполага с никакви данни, които да бъдат съмнение относно съответствието на разглежданите в главното производство процесуални норми на този принцип.
- 52 От друга страна, що се отнася до принципа на ефективност, национална процесуална правна норма не трябва да прави практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (решение от 20 октомври 2016 г., *Danqua*, C-429/15, EU:C:2016:789, т. 29).

- 53 Следва освен това да се припомни, че от практиката на Съда се установява, че всеки случай, в който се поставя въпросът дали национална процесуална разпоредба прави невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, които правният ред на Съюза предоставя на частноправните субекти, трябва да се анализира, като се държи сметка за мястото на тази разпоредба в цялото производство, за неговото развитие и за неговите особености пред различните национални инстанции. От тази гледна точка следва да се вземат под внимание, ако е необходимо, принципите, които стоят в основата на националната съдебна система, като принципа на гарантиране на правото на защита, принципа на правна сигурност и ефективното развитие на производството (решение от 21 февруари 2008 г., *Tele2 Telecommunication*, C-426/05, EU:C:2008:103, т. 55).
- 54 В случая от акта за запитване и от становищата на страните се установява, че по силата на вътрешноправните процесуални норми *Hof van Cassatie* (Касационен съд) приема, че основанията, изложени от жалбоподателя в главното производство в подкрепа на жалбата срещу решението на *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank voor eerste aanleg Brussel* (Съд за изпълнение на наказанията на първоинстанционния съд с официален език нидерландски, Брюксел) от 23 май 2012 г., са недопустими, тъй като, ако с тези основания заинтересованото лице оспорва едно от противоположенията, възприети от втората посочена юрисдикция, за да отхвърли искането му за условно предсрочно освобождаване, сами по себе си другите възприети от посочената юрисдикция противоположения са достатъчни, за да обосноват това решение.
- 55 Ето защо не се установява разглежданата в главното производство национална правна уредба да може да направи практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза.
- 56 С оглед на тези съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, може да не постави преюдициален въпрос на Съда, когато касационна жалба е отхвърлена поради основания за недопустимост, присъщи на производството пред тази юрисдикция, при условие че са спазени принципите на равностойност и на ефективност.

По съдебните разноски

- 57 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, чиито решения подлежат на обжалване съгласно националното право, не може да се счита за юрисдикция, действаща като последна инстанция, в случаите, когато касационната жалба, подадена срещу решение на тази юрисдикция, не е била разгледана поради оттеглянето ѝ от жалбоподателя.
- 2) Не следва да се отговаря на втория въпрос.

- 3) Член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, може да не постави преюдициален въпрос на Съда, когато касационна жалба е отхвърлена поради основания за недопустимост, присъщи на производството пред тази юрисдикция, при условие че са спазени принципите на равностойност и на ефективност.

Подписи